

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Hvordan kan vi tale om Treenighet? — Et geni. — Den hellige Birgitta af Vadstena. — Visne spor. — Om skjærsilden. — Herhjemme. — Bønn.

Hvordan kan vi tale om Treenighet?

«A dyp Guds rikdom og visdom og kunnskap!»
(Rom. 11, 33.)

Hvordan kan vi tale om Treenigheten? Det er jo et mysterium som vi likevel aldri kommer til å fatte. «Jeg bryr meg ikke om det. Jeg synes til og med at det strider mot fornuften.» —

slik kan folk snakke. Fordi de ikke forstår dette mysterium, mener de, at det strider mot fornuften. Men alt det som vi ikke forstår er likevel ikke av den grunn mot den sunne fornuft. Det kan hende at gjenstanden er så opphøyet, at dens dypere forståelse går over fornuften. Vår forstand er da for liten til å fatte gjenstanden og dette forekommer jo allerede i det daglige liv.

En såkalt opplyst herre nektet engang sjelens eksistens fordi han ikke kunde skjønne hva sjelen var for noe. Mennesket var bare legeme. Svaret han fikk, forbløffet ham: «Du snakker som om du visste hva legemet er for noe!»

Nei, ikke engang det kan vi forstå. Og likevel er det neppe en som benekter at han har et legeme. Ingen av oss tør påstå at begrepet «legeme» strider mot fornuften, fordi han ikke vet hva det er for noe. Han skjønner nemlig at hans tanke umulig kan nå så langt.

Hvorav kommer så det? Jo, det er fordi vi bare kan se det ytre såsom formen, lyden, farven, bevegelsen osv., men selve tingenes vesen kan vi ikke se, kan vi ikke iaktta. Det kan vi bare slutte oss til. Vi forstår at legemet er noe som har visse egenskaper, men å forestille oss selve legemets vesen, som ikke er de ytre skikkelser vi ser, men som bare er grunnen til disse, det kan vi ikke, fordi vår forstand er alt for meget avhengig av de ytre former.

Enno mindre kan vi forstå Gud. Av Gud kan vi ikke engang se de ytre skikkelser, for Han har ingen.

Han har ikke et legeme, men er bare ånd. Med logisk konsekvens slutter vi oss til Hans eksistens, og har full vitenskapelig sikkerhet for det, fordi vi ellers ikke kan forklare verdens eksistens. Samtidig får vi ved disse Gudsbevis en såpass klar forestilling om Ham, at vi vet litt om Ham. Og siden Kristus har åpenbart oss Treenighetens mysterium vet vi mye mer om Ham.

Men hva er det vi vet? Det er og blir jo alltid et mysterium for oss. Dette sies av mennesker som ikke har et klart begrep om hva mysteriet er for noe. De tror at et mysterium er noe som vi aldeles ikke forstår noe av. Men det er ikke riktig. Et mysterium er ikke noe som vi aldeles ikke forstår noe av, men noe som vi ikke kan forstå alt av, eller for å si det med ett ord: noe som vi ikke kan fatte og uttømme.

Som allerede sagt vet vi ikke engang hva et legeme er for noe. Også det er og blir et mysterium. Vil dette no si at vi aldeles ikke vet noe om vårt legeme? Vitenskapen og vår daglige erfaring viser nok det motsatte. Vi forstår meget verdifulle ting om vårt legeme. Om vår sjel vet vi litt mindre, men enno meget. Om englene enno mindre, men ikke så lite. Om Gud vet vi forholdsvis lite. Legger vi alt det vi vet og som er skrevet om Gud ved siden av hverandre blir det et helt bibliotek. Men tar vi vår viden i forhold til hva Gud er, da er det forsvinnende lite.

Likevel er det mer enn nok til å forstå at Gud er uendelig stor og opphøyet. Og siden Gud selv har villet åpenbare oss litt mer om seg selv som den treenige Gud vet vi så meget, at vi er full av beundring for Guds majestet og storhet. Vi forstår at ikke noe på jorden kan sammenlignes med Ham. Og jo mer vi forsøker å trenge inn i Hans mysterium, desto større blir beundringen, så vi med den hellige Paulus utroper: «Å dyp av Guds rikdom og vis-

dom og kunnskap!» (Rom. 11, 33.) Summen av alt som finnes på jorden er intet mot hva Gud er.

Lykkelig det menneske som ved erkjennelsen av det slutter seg til den Hellige Paulus' lovsang: «Ham være ære i all evighet. Amen.» (Rom. 11, 36.) Jo ydmykere vi blir for Guds majestet, desto større blir Gud for oss, og desto mer forstår vi av Ham. Da forstår vi bl. a. at Guds liv er vårt liv, og at vårt liv er større jo mer vi lever i Ham. «For av Ham og ved Ham og i Ham er alle ting.» (Rom. 11, 34.) Da vil vi ikke lengre fjerne oss fra Gud, men strebe etter Ham. Da oppstår i oss det ønske engang å kunne se Gud, åsyn til åsyn slik som Han er. Legemet blir da nødvendigvis til byrde. For det er legemets skyld at vi bare kan røre ved de ytre former, ved tingenes overflate, og at tingenes vesen og særlig Guds vesen blir skjult for oss. Vi vet bare litt om det ad indirekte veg, ved logisk tenkning. Med den hellige Paulus kommer også vi på den måte til å ønske vår oppløsning og fare herfra til Gud (Fil. 1, 23), hvor vi får et nytt øye, et nytt erkjennelseslys, så vi dypere kan trenge inn i Guds lys.

Vær takknemlig for troens mysterier, som ikke er en byrde, enn mindre en nedverdiggelse, men som føder i oss denne udødelige lengsel som fører oss mot Gud, den treenige, vårt endelige livsmål.

— — — s.

Et geni.

TIL ST. PAULUS-DAGEN

Av Peter Schindler.

Pauli inntreden i rekke med de tolv apostle minner om en solbestrålet mosaikrute midt i en kirkevegg med lyse fresker. Freskene står klare og enkle, primitive og av få linjer, med lettfattelige konturer og opprinnelig, litt svake farver, usammensatte, følger hverandre i rekkefølge og sammenheng, noe regelmessig og enstonig, lite differentierede og personifiserende — som den lange prosesjon av helgener på veggen i Sant' Apollinare Nuovo i Ravenna . . .

Så brytes rekken, plutselig og bratt, nesten umotivert av en niche, hvis lys ligger i et helt annen plan, og hvis skygge er sterk i forhold til den jevnt ensbelyste flate. Og i nichen gløder ruten i en strålebunt av sol, som ruter gløder i de franske katedraler og i La Sainte Chapelle i Paris.

Den tegner kun en isolert figur i ramme av små brokete scener — en figur av samme høyde og format som fresken, men av ganske andre valører. Hvor den milde umbra og okker, kobalt og blekt gult, persisk rødt og kalkens fine grønne pulver forbinner seg med pusset til tørre, rolige, blide farger av morgenens friskhet og stillhet . . . . . står ruten mange oktaver dypere med rubinens glød, ametystens vin, smaragdens jubel, aquamarinens fiolintone av dia-

mantskjærende ild, turkisens gnistrende og blynnfatningens svære, snirklede og ikke alltid malerisk motiverte konturer.

Og rutens portrett står i ramme av små scener med merkelige begivenheter, hvis innhold må studeres en for en, før de gir mening — i motsetning til fre-skens enfoldige og lettfattelige symboler og attributer . . . .

Er Petri, Andreas' og Jacobs figurer enlinjede, primitive og klare i farven, og er det nye testamentes Johannes-portrett holdt helt i hvitt med lett blå skygger og meget gull, står Pauli selvportrett fra brever og taler, supplert med Lukas' opptegnelser, for oss med all menneskelig lidenskaps styrke og all mystisk glød — av og til engstende, alltid tiltrekkende, dypt fascinerende.

*

Hans dypeste grunntrekk — skjult bak den genererte og uimponerende fremtreden — er lidenskap, menneskelig og guddommelig passjon.

Han er jeg-bevisst som få: jeg, mitt evangelium, min virksomhet, mine kirker . . . Han befaler av natur; å herske er ham medfødt, og det faller ham ikke inn, at man kan vegre seg ved å lyde ham. Han kjenner ikke til usikkerhet, til revisjon, enno mindre til selvpoptrevling; han er autoritær, ikke psykologisk; hans idéer er ikke logisk utspekulerte, men intuitivt, visjonært geniale — aldri er han med fullt hell rent resonerende.

Hvor Petrus er ensporet, likelinjet, i idelig kontinuitet av seg selv, er Paulus dobbeltsporet, spaltet, i stadig kamp med seg selv — av natur dualistisk. Hvor har det vært svært for ham å bli en helgen!

Selv som helgen, selv som mystiker er han seg sitt jeg bevisst; han er ikke «avdød fra seg selv» i den forstand, at hans personlighet er absorbert av hans religiøsitet — han er forvandlet, «omvendt», så Kristus lever i ham og han ikke selv lever — men det er stadig i ham.

Hans fatale dualisme betinger hans ubegrensede sjelelige kapasitet, hvis ekstremer er grensen for, hva en menneskelig psyke kan spenne over. Klimaks er syner av «den syvende himmel» med overjordiske stemmer, oppfattet i en ekstase, som nesten fører hans sjel «utenfor legemet». Og antiklimaks er den forpinte klage over «tornen i kjødet», «den satans engel», som «slår ham på munnen» og synes å demtere hans høye syner. Og mellom disse to ytterpunkter: en idelig spending, som av en stålbue, den kroniske, aldri hvilende kamp i bønn om fritagelse, den dumpe stønnen, skriket i ensomhetens nattestunder mot forløsning, den sterke lengsel etter å «oppløses og være hos Kristus».

Og midt i det hele: den rastløse kamp for erobring av to verdensdeler: reiser, skipbrudd, fengsel, hvilende folkemøter, pisking, røvere, sykdom — og der-til hele dagligdagens «overløp» av småfolk og den evindelige bekymring for de mange nye kirker med deres muligheter og skrøpeligheter — det hele med sverdet over hodet og martyrdøden som eneste sikkerhet.

Han kan harmes som salmernes Jahve, og han kan

syngte kjærligheten en lovsang — mere med lengsel etter rett å elske, enn i trygg besittelse av kjærligheten: var jeg ..... ga jeg ..... talte jeg ..... men hadde jeg ikke .... det gavner meg intet!

Hans kapasitet, som er hundrede grader over hverdagskristnes nivå til hundrede grader under deres muligheter for smerte, skjenker ham den ubendighet, den ubegrensethet, som synes å spotte både hva en mann formår, hva en levetid tillater, og hva verdens grenser setter bom for; Arabien og Spanien, Illyrien og Asien ligger ikke bare innenfor hans horisont, men innenfor, hva hans vilje omspender, hva hans begjær vil og må legge inn under Kristi rike; ved siden av ham synes selv den impulsive Petrus en sindig erobrer.

Ingen høyder synes ham uinntagelig, ingen dybder uransakelig: arvesynd og viljens frihet, treenighet og Kristi præksistens, pneuma og organisasjon har han innenfor sin tankeverden; Romeriket og Israel, Hellas' kultur og hedenskapets sorte sky av synd og dårskap er for ham reale faktorer han opererer med, og ikke fjerne ideologiske størrelser.

*

Når han ikke sprenges av sitt geni, skyldes det at han som er mangfoldig som få, har funnet hint arkimediske punkt utenfor seg selv, som skjenker selv den mest splittede de vises stein: enhet, konsentrasjon, enfoldighet i tanke, vilje, handling. Han har en gang møtt ham han forfulgte, og er blitt grepet, fanget av ham — han har lagt alt hva han selv innebærer, inn under Kyrios Kristus og begjærer no bare å legge verden, som seg selv, for hans fot — for så å avkles sitt besværlige Jeg og «ikles Kristus».

Derfor — mens Petrus nøler og må drives ved overbevisende syner og sendelser — ser Paulus i en visjons klarhet og uten et sekunds vaklen, at «riket» skal utvikles til de uomskjærte; han tar millionene på sin kappe, så kan Kefas ta seg av tusenene i Palestina og i ghettoerne. I genial intuisjon, i overnaturlig inspirasjon, har han som aldri har «vandret med Herren» på dennes ferd i Jødeland, straks sett universalismen i Kristi åpenbaring til alle folkeslag og alle tider. Fra Cap Finisterre til Indus og fra Svartehavet til det Egypten, han aldri skulde komme nærmere enn ved Sinai, går hans sogn. Av natur er han skapt til å bli *Doctorem gentium*, folkeslagenes lærer. «Utvelgelsen» gjorde ham til Kristi rikets utenriks-, krigs- og koloniminister, hvor Petrus var dets stats- og innenriksminister.

Temperamentsfull og nervøs, prøver han å innstille seg og stadig å omstille seg for å vinne alle. Til alle skriver han — ofte svikter hans logikk, hyppig glemmer han en ettersetning, ofte putter han idé inn i idé (som et system av kinesiske esker), men alltid taler og skriver han fra hjerte til hjerte, og derfor griper han det urolige menneskehjerte, som er tilgjengelig for grunner som spotter all logikk, bare de kommer fra et hjerte, som selv er grepet.

Og grepet er han — hver fiber i ham er fastholdt

av ham han møtte på Damaskus-vegen; derfor overbeviser han faktisk en verden om Kristi realitet.

Eksentrisk, avbrytende en tankegang med en enno høyre, repliserende til seg selv, forfølgende et å propos ... taler og skriver han (bortsett fra talen på Areopagos) ikke for Platon, Demostenes, Seneca eller Ciceros likemenn — og hans stil skal derfor ikke sammenliknes med klassisismens glatte, formelle og formfullendte perioder — men for hellenister, verdenshistoriens kanskje mest brokete folkeferd; og de forsto Paulus, så de enten fulgte ham eller hatet ham.

Han stil er helt hans egen. Den kan stige til sublim rytmisk poesi i lovsangen til kjærligheten; den kan deklamere advokatorisk i antiteser; den kan hviske ømt som over et lite barn over en borttrømt slave eller i kjærlige hilsener; den kan vande seg i smerte over ikke å bli forstått av sin egen rase; den kan reise seg i stolt selvfølelse, som i den temperamentsfulle selvbiografi, personlig, forpint over miskjennelse og sitt eget verd bevisst ... stemning følger og forfølger stemning; bratt slår han om, brysk kan han avbryte, og han fordrer å bli hørt i timevis, om folk så faller besvimet ned fra vinduskarmen. Hans sanser sitter i hans nerver, helt på overflaten; selv hans solibatære ethos fordølger ikke hans bitre viten om kjødets attrå og strid mellom kjød og ånd.

Hans ordvalg er enestående; hvor hebraisk og gresk ikke slår til, danner han masser av nye ord, som får borgerrett og blir klassiske i alle kristendommens senere språk.

Hans aldri trettete tanke — under teltmakeriet og på vandring, i ensomhet og under hine samtaler, som for den fødte mester blir til enetaler, og i brevenes mengde — fører et utall av problemer inn i lyset av Kristi åpenbaring. Resultatet blir en lang rekke begrepsbestemmelser og uttrykk, som blir klassiske for Kirken, men som aldri kunde ha lydt fra Petri lepper eller være flydt fra de 12s penner — hvor enige de så er med ham i realiteten. Arvesynd og lidelse, stedfortredende sone, rettferdiggjørelse og helliggjørelse, frihetens forhold til loven, viljens og nådens relasjon, arbeidet (som antikkens overklasse forsto det), menneskenes enhet i Kristus, Kristi plass i antikkens kosmologi, Kirken som Kristi mystiske legeme, sakramentenes mysterium, predestinasjonens avgrunn av problemer, forkastelsens gåte, legemets lydighet under ånden — og en mengde andre problemer avnøder Pauli penn tanker og uttrykk, som var helt nye elementer i kristendommen, som vi kjenner den fra de 12s tidligste forkynnelse; alene de ord som i det Nye Testamentet kun benyttes av Paulus, og som hverken skal søkes hos jøder eller grekere, fordi de er plukket langs alle jorderiks veier, ble opptatt i hans tankeverk, ble helt paulinske, ganske avkledd deres profane farge og helt ikledd Kristi gullglans — alene disse rent paulinske ord fyller syv spalter i folio, tett trykt!

Hva under da, at kritikken har villet oppstille en antagonisme mellom «Jesu religion» og «Pauli kristendom»? Den kommer billigst til det ved diletantisk å plukke «Bergprekenen» og «Fadervår» ut av

Jesu samlede masse av taler og «rettferdigjørelsen ved tro alene» ut av Pauli samlede lære — og så stille de to i kontrast til hinannen. Men det kan ikke nektes, at som Jesus henviste til seg selv, slik stiller Paulus Kristus som sentrum i sin mektige og heterogene tenkning — og deri får den sin sammenheng, deri er kontinuiteten: i Kristus!

Kan det undre, at den urkirkelige fordeling ble den: at Petrus ble det statiske element, Paulus det dynamiske? Og herutfra: at Petrus ble betraktet som det normale element, Paulus som det ekstraordinære? Man lar seg ikke narre av, at Pauli papirer fyller mere en de andre apostles til sammen i den stabel som ble reddet ut av all Papyrus' skjebne i 1. årh.; for hvor mange har lest Paulus av det halve hundre tusen, som vel ble døpt før år 100? Og hvor mange har forstått ham, når selv Petrus mener at han er vanskelig å kapere, og at mange til deres skade leser ham forkjært? Det varer til opp imot 200, før Pauli tanker rett slår igjennom i oldkirkens tenkning — men så blir de til gjengjeld normgivende for alle tider.

Geniene får først sin anerkjennelse når de er døde; når det ikke skjer i levende live, skyldes det ikke bare geniets inkommensurabilitet med mengden, men ofte tillike en karakter som er lite vinnende.

Paulus var ingen populær person, hverken i de høyere kretser omkring Kefas eller ute i menighetene — før man så tilbake på ham i martyriets glorie. Han klager selv over å være ene og ensom. Venner forlater ham, noen svikter ham rent ut. Markus kan ikke holde til hans tempo og temperament; Barnabas tillater seg å ha sin egen mening; Demas finner ham for streng; koppersmeden Alexander voldrer ham positiv fortred; korintierne er taktløse nok til å vurdere hans evangelium økonomisk; det daglige overløp viser ikke hans krefter det ringeste hensyn.

I hovedkvarteret er han et splittelsens tegn; hist og her kompromitterer man ham ved å danne parti på ham — enda som motparti til et Kefas-parti; idelig mistenkeliggjøres han, ustanselig må han rettferdiggjøre seg for fredens skyld, skjont han ikke skylder andre enn Kefas regnskap; ofte tvinger man ham til krompromis, som er ham imot; han selv sukker over «falske brødre» og må sette sitt kall og embets verdighet opp mot folk, som vil stille ham bak de opprinnelige tolv apostle, som om de alene «gjaldt noe»; blant apostle er han sildefødingen — selv sier han: en ren «abort», på sitt drastiske språk — han tvinges til å hevde likerett med «de andre apostler, Kefas selv og Herrens brødre».

Dette er konvertitt-zelotens klassiske lodd, når himlen har bebyrdet ham geniets gave. Konvertitten er aldri typisk, blir aldri klassisk for sin nye religion, og i den han forlot, er han renegaten, hvem de skumleste motiver og den mest blakkede karakter kan tillegges. Paulus, som var den klassiske misjonær, var ikke — som Kefas, Jacob og Johannes — noen typisk apostel; det var han for meget seg selv til å være.

Selv i martyrminnets stråleglans nevnes han alltid

etter Petrus; men i Kirkens senere teologi og i verdensreligionernes historie har han fått en hedersplass som et av de klassiske genier. Krysostomos har med skarpsyn sagt om ham: En mann av det format kommer ikke igjen i kirkehistorien!

Peter Schindler.

„Den hellige Birgitta af Vadstena.“

- en svensk anmeldelse.

Selvfølgelig måtte professor Johannes Jørgensens bok om den store svenske helgeninne, Birgitta af Vadstena, vekke oppsikt i Sverige. I «Göteborgsposten» har dosent Tønnes Kleberg skrevet en interessant anmeldelse av den som vi her bringer i oversettelse av Ivan B.-W.

Blant de personligheter som gjorde det svenske folk kjent hos de fremmede nasjoner, er der især tre kvinner der har gjort seg særlig bemerket. Den yngste av dem er den uforglemmelige sagnforteller fra Mårbacka, hvis verker er oversatt til omtrent 40 forskjellige språk og somme av dem har utgått i masseopplag. Dernest teller vel vår stormaktstid mange kjente menn, hvorav et par med verdensry, men spørsmålet er om det ikke er en kvinneskikkelse som overgår dem alle i berømmethet — den landsflyktede eksdronningen Kristina, hvis sammensatte personlighet til alle tider har vært et lokkende og vanskelig problem å løse.

I middelalderens tankeliv og politiske historie er innsatsene fra det fjerne landet i nord fåtallige og for det meste ubetydelige. En skikkelse stråler dog fram fra mørket med usedvanlig glans og lar sin stemme høre for både pave og keiser og for all verden, og således makter en innsats i sin samtids åndelige liv og er et religiøst og poetisk snille av usedvanlige dimensjoner — Birgitta Birgersdatter fra Finsta.

I året 1941 d. 7. okt. var det 550 år siden Birgitta Birgersdatter gjennom kanonisasjonen ble opptatt blant Kirkens helgener og ble «den hellige Birgitta». Utad fikk dette jubileum her i Sverige sin mest synlige manifestasjon i det vakre minnesfrimerket. Danmark ga sitt bidrag til å feire denne høgtid på en ganske annen måte, ved å utgi første bind av den største Birgitta-biografi som noen sinne har utkommet: Johannes Jørgensens bok: «Den hellige Birgitta af Vadstena.» Den danske dikters interesse for Birgitta er ikke noe nytt. Allerede i sin i 1902 utgitte bok: «Romerske Helgenbilleder» har Jørgensen viet den svenske helgen en skisse. I forordet til den nye biografi forteller han hvordan tanken på å skrive en større Birgitta-biografi helt siden den gang har ligget og grodd hos ham.

Ved flere studiereiser i vårt land (først og fremst til Vadstena) til Spania, Italia og Palestina, har forf. gjort seg fortrolig med de steder hvor Birgitta levet, og der hun fikk sine sterkeste inntrykk og gjorde sine største innsatser. Men andre arbeidsoppgaver trengte seg i for-

grunnen, og først for ganske kort tid siden kunde Johannes Jørgensen for fullt alvor konsentrere seg omkring den store oppgave, å skape en samlet framstilling av Birgittas liv og virke. Som foreløpig resultat herav foreligger no første del av dette arbeid, en stor vakker bok på 270 sider, og som behandler tiden 1303—1349, fra Birgittas fødsel til det tidspunkt da hun for alltid forlot Sverige.

Middelalderens Europa var et ensrettet område, med en religion, et livssyn, en vitenskap, et språk for dansen (latin). Det enkelte individ kunde føle seg som verdensmedborger i et internasjonalt samfunn: hele kulturområdet lå åpent for hans innsatser og denne enhet var skapt av den katolske Kirke, Rom var sentrum som i antikkens dager. I dette store kulturdistrikt var Sverige en liten fjerntliggende provins, men en provins i direkte og levende kontakt, såvel med sentrum som med de andre provinser. Prelatenes reiser til og fra pavehoffet hørte til dagens orden. Nordiske studenter dro til de store universiteter i Paris og Montpellier, Bologna og Köln og fikk der sin vitenskapelige utdannelse. Pilegrimer fra Norden dro til Rom, Santiago de Compostell i Spania, til Jerusalem og alle de andre hellige steder hvor man søkte seg for å få syndsforlatelse og sjelefred. Jørgensen innleder sin bok med en bred skildring av det miljø hvori Birgitta vokste opp, 1300-tallets Sverige og de politiske og kulturelle forhold. Deretter følger fortellingen om barndoms- og oppvekstår, først på Finsta gård hos foreldrene, den myndige Upplandslagmannen Birger Persson og hans hustru Ingeborg Bengtsdatter av Folkmegaett, datter til «Bengt Lagmann» i «Bryllupps på Ulvåsa» og siden hos mosteren Katharina Bengtsdatter på Aspanæs.

Allerede i 13 års alderen ble Birgitta gift med den unge Ulf Gudmarsson på Ulvåsa, og i deres ekteskap fødtes 8 barn. Det var et stort hushold den unge pike fikk å forestå og uten tvil skjøttet hun sine oppgaver som husmor med kraft og dyktighet. Hennes skrifter inneholder også mange bilder og uttrykk som nok leder sitt utspring fra den kloke og erfarne husmors tankeverden.

I interessant stil skildrer Jørgensen Birgittas åndelige utvikling, der i så høy grad bestemtes av hennes skriftefar, Linköpingskanniken, magister Matthias, — sikkert den svenske middelalders fornemste teolog — hennes ytre livsskjebne som lagmann Ulfs hustru og som hoffmesterinne ved kong Magnus Erikssons og dronning Blankas hoff; de første åpenbaringene og pilegrimsferdene til Olav den helliges grav i Nidaros og til Santiago de Compostela, et valfartssted som hadde vært besøkt av Birgittas forfedre i fire generasjoner.

Ulf Gudmarssons død etter heimkomsten fra den samme valfarten, hadde avgjørende betydning for Birgittas senere utvikling. Planene om å stifte en ny klosterorden tok først no fast form. Fru Birgitta vilde få Magnus Eriksson til å gjøre bot for sine synder ved å bygge et kloster til ære for Guds moder på sin kongsgård i Vadstena, og i denne hensikt reiste hun til Stockholm. Underveis fikk hun nettopp i Vadstena den åpenbaring som ble bestemmende for Birgittinerordenens utforming med dets særegne klosterorganisasjon: et nonnekloster med et tilsluttet hus for prester og legbrødre, det hele styrt

av en kvinne (abedissen), — et uttrykk for Birgittas egen sterke og kanskje også herskesyke personlighets fordringer. I Johs. Jørgensens framstilling følger man besøket hos klosterprien Petrus Olai Alvastra, som opptegnet og oversatte til latin åpenbaringenes ord, tekstenes gjennomgåelse av magister Matthias i Linköping og endelig ferden til kongehoffet. Birgitta formådde Magnus Eriksson å skjenke Vadstena kongsgård til det vordende klosteret og å sende en deputasjon til paven i Avignon som skulde formå den Hellige fader å opptre som megler i hundreårskrigen som raste mellom England og Frankrike og å flytte sin residens fra Avignon tilbake til Rom.

Det hovedsakelige mål var dog å vinne pavelig approbasjon på Birgittas ordensregel. Til medlemmer av denne deputasjon utnevntes biskop Hemming i Åbo som var helt på Birgittas side. Han hadde i sin ungdoms studiereiser vært disippel av daværende Sorbonne-professor, nuværende pave Clemens VI. Med biskop Hemming fulgte Alvastraprien Petrus. Reisen ga imidlertid ingen positive resultater. Paven visste ikke det minste interesse for den nordiske kvinnens maning å megle fred i stormaktskrigen og selv reise tilbake til Rom, og noen ny ordensregel vilde han på ingen måte godkjenne.

Men Birgittas rykte steg og steg. Mange merkelige undergjerninger av mirakuløs natur fortelles om henne og hennes åpenbaringer grep med uimotståelig makt sinene. Selv trakk hun seg atter tilbake til freden i Alvastra kloster, der hun sammen med prior Petrus ytterligere kunde bearbeide sin ordensregel og i detalj gjennomtenke den praktiske utformingen og klosterlivet, til hun atter grep til vandringsstaven. Det gjaldt no å dra til Rom hvor jubelår med syndsforlatelse var proklamert til året 1350 og hvor det fantes meget større muligheter til effektivt å kunne virke for den påtenkte nye klosterorden.

Omkring Birgitta samlet det seg en liten skare pilegrimer, prioren Petrus Olai i Alvastra og hans naboer, magisteren i Strengnes og noen andre prester og legmenn, og med oppbruddet fra Alvastra en vårdag 1349 avsluttes denne del av verket.

Stilen i Johannes Jørgensens Birgittabok er ikke tørr vitenskapelig, selv om der er et nokså stort noteapparat til framstillingen. På en del steder i den historiske skildringen og mellom de levende analysene av åpenbaringene er innlagt dialoger og lyriske naturskildringer. Man har dessverre i de senere år sett så altfor mange avskrekende eksempler på krysningsprodukter mellom biografier og romaner — også fra Danmark.

Men Johs. Jørgensen har en virkelig dikters skapende fantasi og derfor blir hans bok en betydelig og helstøpt skapelse. Det hviler ofte et sterkt poetisk liv over skildringene. Slutningsscenen med avskjeden mellom Birgitta og magister Matthias er ekte og sterk kunst.

Det er ikke vanskelig å peke på små feiltagelser i boken. Nicolaus Hermanni ble aldri erkebiskop som det gjøres gjeldende (s. 49). Den latinske innskriften på Birger Perssons gravsten i Uppsala domkirke er feilaktig oversatt (s. 58). Svenske ord i sitat er ofte forvansket, hvilket gjør et nedslående inntrykk. Men dette gjelder jo om det ytre, skallet, ikke om bokens kjerne.

Annet bind kommer rimeligvis til å omfatte Birgittas

senere liv, ferden fra Norden, årene i Rom, reisen til Syd-Italia og pilegrimsferden til det hellige land. Man imøteser dette bind med interesse. Takket være Johannes Jørgensens lange studieår i Italia har han kanskje enda større forutsetninger for skildringen av denne annen del av Birgittas liv enn for den første som han no har skjenket oss og som vi har all grunn til å være takknemlige for.

Visne spor.

(En gammel legende.)

Den gamle Adams kraft var brutt,
no lå han på det siste,
og at hans vandring snart var slutt
han selv og alle visste.
Ak, mange lange år var gått,
av slit og møyne kronet,
men likevel, forsto han godt,
var brøden ikke sonet.

For synden som en slange vred
seg grådig om vår klode —
dog Gud skje lov, at «kvinnens sed
skal knuse slangens hode».
Men enda vilde sekler gå,
før frelsens sol fikk skinne.
Med angst i sinn han tenkte på
at snart var døden inne.

Et halvglemt minne brøt seg veg —
det ga ham trøst i nøden.
«Ha takk, min Gud, som hjelper meg,
så jeg tør møte døden.»
Han kalte på sin yngste sønn
som hos sin far var hjemme,
og bar så fram sin siste bønn
med svak og brusten stemme:

«Snart skal din gamle far gå inn
i dødens skyggerike,
og angsten knuger så mitt sinn
at jeg ei så dens like.
No må du gjøre som jeg ber —
der er ei tid å spille,
for livet svinner mer og mer,
og snart er det for silde.

Ta staven fatt og gå mot øst
hvor solen daglig rinner,
og husk: ditt oppdrag er ei løst,

for Eden selv du finner,
Keruben med sitt flammesverd
fordriver selv den beste.
Han stanser hver som på sin ferd
vil Paradiset gjeste.

Fortell ham at din gamle far
no kjemper hardt med døden,
og be ham om det oljekar
Gud lovet meg i nøden.
Når helvedsfyrsten slår meg ned
med dødens angst og råde,
gir denne olje lys og fred
og håp på Herrens nåde.

Men dersom vegen synes deg
for vanskelig å finne,
så husk at om din mor og meg
er der et grufullt minne:
«Vår synd mot Herren var så stor
at hvor vi satte foten,
der visnet gresset i vårt spor
og døde helt til roten.»

*

De visne spor! De visne spor!
De finnes nok dessverre
hvert sted hvor sjelene på jord
har glemt sin Gud og Herre.
Ti leves livet uten bønn,
skjønt Gud på døren banker,
da yngler synden snart i lønn
i gjerning, ord og tanker.

K. Kjelstrup.

Om skjærsilden.

Oversatt av C.

(Fortsettelse.)

Disse mennesker var på jorden som falske Kristus, — de lot seg ære og holde fram som mønster for andre, de hadde en selvlaget hellighet, og den var falsk, — i det yttre stemte alt overens — men innvendig ikke. Bare jeg ikke uttrykker meg for skarpt, — men jeg vil jo selv så nødig tro det, og det gjør meg ondt mens jeg skriver om det, men jeg har sett slike sjeler som nå hundre ganger heller ville undvære hver ære her på jorden — som bittert måtte sone for all sin falskhet, sin selvgodhet, sin åndelige forfengelighet: Usannheten blir fortæret av Gud, den evige Sannhet.

Men jeg ser også at de nå innser alt, og derfor er Gud dog god mot dem. Han har jo dog frelst dem, draget dem til seg med hvert grann godt de hadde. Ja, disse sjeler må allerførst bli fattige da er hovedsaken gjort med dem. . . .

Jeg så også prester som måtte lide for slike sjelers skyld, især fordi de hadde støttet dem i deres falske fromhet og forsømt å be om den Hellige Ånds lys: ti uten den Hellige Ånd kan man ofte både plante og dyrke det som ugross er. Den Hellige Ånd må hjelpe prestene til å skjelne de ekte nådegaver fra de falske. Men i ydmyke hjerter er der alltid plass for den Hellige Ånd — og til rette tid lyser Han opp mange usikre steder, særlig hvis man har bedt meget, meget om Hans lys. Det fins prester som må lide lenger for en sjels skyld enn sjelen selv. Men det er også prester som hadde en hjertensgod vilje og bare ønsket å gjøre Guds vilje i alle ting, som øvet sitt hellige embede i ydmykhet og gudsfrykt, og de er fri for alt ansvar. Jeg ser tydelig at disse prester ikke blir dømt etter sine feil, men etter sin gode vilje, selv om de hadde mange feil. Gud løser opp disse små feil — det går så blidt og lett — når hjertet er ydmykt. De ydmyke er aller best farne, — de lar seg så villig rette på av Guds hånd. — Derfor må vi tidt og ofte se opp til Gud om ydmykt å erkjenne hva Han forlanger av oss — at vi ikke skal fortrenge den Hellige Ånd med vår egen ånd og ikke tape avsyne Guds tanker for våre egne tanker.

Hvor trygge kan de sjeler være som alt her har tjent Ham i ydmykhet og alltid har villet handle som Han ville ha gjort. —

Jesus i de arme sjeler.

17. november 1931.

Det er så skjønt å se Jesus i de arme sjeler — som Forløser.

Jeg ser hvor disse sjeler er bundet og maktesløse på alle vis; hva de skal gjøre, må Jesus gjøre for dem.

Når de arme sjeler får lov til å gi seg tilkjenne ved ett eller annet tegn, da er det en stor nåde og allerede et stort framskritt; da er de alt ute av det verste mørke og nærmere lyset og da tar de mer og mer Jesus opp i seg. Og Jesus er det igjen som gir seg tilkjenne i de arme sjeler, som ber for dem, bærer fram deres ønsker hos menneskene og gjør dem til sine egne. Jesus er det som ber om forbønn, Jesus som klager; for i sin barmhjertighet vil Han leve helt for de arme sjeler. Jesus vokter dem, Jesus gjør alt for dem. Jeg kan ikke si hvor vidunderlig denne Guds miskunn lyser gjennom de arme sjeler, og grepet av den blir de vekkete opp til alltid mere fullkommen anger og selverkjennelse.

Så blir det onde «jeg» brent ut av dem og gir plass for Jesus. Og jo mere sjelen lar sitt eget jeg dø, desto skjønnere blir den. Hvor usigelig skjønn blir etterhvert disse evige små lys som brenner opp i den barmhjertige kjærlighets olje.

Når en arm sjel fra skjærsilden får lov å tale med meg, da er det igjen Jesus som taler — «det er Dol-

metsch i skjærsilden: «Jeg føler og hører det så tydelig at Jesus taler gjennom sjelen. Hvert ord er Jesus.

Og hvorfor det? Jo, sjelene har jo dog tatt sine feil med seg i skjærsilden — ellers var de der jo ikke. Og dersom ikke Jesus alene sørget for deres ønsker, så kunne egenkjærligheten ennå få rå — og meget ondt kunne fremdeles komme tilorde. Skulle de arme sjeler tale selv, så ble deres ord og ikke helt himmelrene. Derfor er de bundet og uten noen makt i seg selv; det virkelig gode de gjør — gjør Gud for dem.

Hechjemme —

Oslo. St. Josefs forening hadde i helgen tur til Sylling. Deltakerne startet fra Oslo lørdag em. og hadde en herlig tur over Askeråsen. Særlig var rasten ved Sandungen fin. Sent om kvelden kom vi fram til Sylling, hvor vi ble innkvartert hos den alltil velvillige familie Toralf Tollefsen og hygget oss riktig godt. — Søndag eformiddag dro vi til høgmessens i St. Halvords kapell, som var fylt av ininteresserte katolikker, A.T.-gutter og annerledes troende. Pater Leo van Eekeren talte om de gudløse og sammenliknet dem med den fortapte sønn. De også vil engang vende tilbake til faderhuset. Etter høgmessens var det en bedre middag og en kort hvil hvoretter oppbrudd. Alle deltakere var fornøyet og takker herigjennom familien Tollefsen og pater Leo van Eekeren for utvist velvilje.

ref.

Hamar. I det semester som er gått har St. Olavs forbunds lokalavd. hatt noen godt besøkte sammenkomster. — Vår sokneprest, H. v. d. Vlugt holdt foredrag med lysbilledere om kirkestilens utvikling fra katakombenes tid til sen-gotikken, og foreningens nyste medlem Gottlieb W. Rieber-Mohn, ga en fremragende analyse av Kristin Lavransdatters livshistorie og forfatterinnens sannhetsskjære personlighet. — På Kristi Legemsfest var det høgtidsstemning i menigheten. Sakraments-prosesjonen dro gjennom kirken, og foruten våre egne som tok del i festtoget var det 20 småpiker fra St. Torfinns barnehage som strødde blomster og sang på betagende måte til ære for Sakramentet. Kirken var vakkert pyntet med syrener og tulipaner, og var fylt til siste plass. — Søndag den 21. juni vikarierte hans høgærv. biskopen på Hamar. Monseigneur talte hjertelig og oppmuntrende ord om dagens tekst. Om aftenen da soknepresten kom heim var det hyggelige samvær med vår overhyrde allerede begynt i foreningslokalet, og det fortsattes med noen smal-film hvori vi hadde anledning til å beundre oss selv som mer eller mindre strålende filmstjerner.

H.

Arendal. Fransiskus Xaverius-menigheten her feiret også i år Kristi Legemsfest på en så vakker og verdig måte som vi med enkle midler kunde det. Allerede i ottmessens var mange av menigheten mott fram og gikk til Herrens bord. Regnet som slo mot rutene lovet imidlertid ikke godt for prosesjonen som skulde finne sted etter høgmessens. Soknepresten, pastor Bergwitz, holdt både i ottmessens og i høgmessens en utmerket preken om den uendelig store gave til menneskene som alterets hl. sakramente er. I høgmessens talte han særlig om den hl. kommunionens store velsignelse, om den dype fred de mennesker har, der med andakt og lengsel mottar «relseren i den hl. kommunion. Til høgmessens var kirken overfylt både av katolikker og annerledes troende. Søstrene sang en vakker to-stemmig messe — allerede under messen tittet de første solstråler inn gjennom vinduene, — og var det kanskje innbilning at småfuglene i trærne utenfor

sang mere jublende enn ellers. Da prosesjonen begynte strålte solen fra klar blå himmel og de små hvitgule flaggene og nasjonalflagget i søstrenes hage slo muntert i vinden. Og prosesjonen var så vakker! De små hvitklede blomsterstrøende småpiker, alle de små og større ministrarer, søstrene, presten under den vakre baldakin med det allerhelligste sakrament og hele menigheten som fulgte syngende salmer og hymner til ære for den eukaristiske Frelser. Men hvem kan beskrive hva en sakramentsprosesjon er? Det hele er jo et under — Gud midt iblant oss. Man får en overveldende og takknemlig følelse av Guds uendelige storhet og kjærlighet. I søstrenes hage hadde de flinke skolesøstrene arrangert et pent alter, hvorfra velsignelsen ble gitt. Så fortsatte prosesjonen i samme orden tilbake til kirken. Høgtideligheten ble avsluttet med den herlige salmen «Store Gud vi dover deg». — Vi er vår sokneprest og søstrene meget takknemlig for alt det arbeid og strev de har hatt for at denne store høgtidsdag kunde bli feiret så vakkert som mulig.

E. K. N.

Oslo. Mandag den 22. juni hadde St. Elisabethkongregasjonen sammen med syforeningen i St. Halvard en vellykket utflykt til St. Elisabethsøstrenes landsted på Nordstrand. Litt etter litt innfant der seg ca. 20 damer, og da været den dag var deilig kunde vår kjære elskverdige moder Cosmasia benke sine gjester ute i det fri, om det meget innbydende kaffebord. De deilige kaker ble skyllet ned med den herligste brune nektar. Vår sokneprest, pater Notenboom, kom også utover sammen med pastor Hogenes. Vi tilbrakte en deilig ettermiddag derute, og da vi om aftenen dro heimover, var det med en inderlig takk til moder Cosmasia og søstrene som alltid er rede til å gjøre det hyggelig for oss.

.....n. ....m.

Oslo. Søndag 21. juni, Aloysinsdagen og dermed ynglingenes spesielle dag, feiret O.K.Y. med felleskommunion i ottemessen. Messen ble lest for O.K.Y.s avdøde og levende medlemmer, og av direktøren, sokneprest Olav Sund. — Etter andakten hadde vi høgtidelig opptaing av 6 nye medlemmer i biskopens kapell. Direktøren holdt først en introduksjonstale for medlemmene, hvor han fremhevet bl. a. nødvendigheten av oppslutningen om foreningen. Derpå fulgte utdelingen av diplomer og merker til de nyopptatte. Så gikk vi ned i foreningslokalet hvor vi benket oss rundt et ekte O.K.Y.-bord, med syrenbuketter, kakefat og kaffe med melk! Her vanket det taler av formannen, Rolf Sand, som takket medlemmene for semestret, tale av Christen Christensen og ikke å forglemme, av dr. Mgr. Kjelstrup, foreningens stifter, som for øvrig rullet fram de vanskene han hadde med O.K.Y. da han for ca. 40 år siden stiftet foreningen. Mgr. Kjelstrup er for øvrig O.K.Y.s mest populære taler, og at hr. Lars Eskeland var til stede bidrog også sitt til en verdig avslutning av semestret. — Fjortendagsposten av husdikteren Hans Bruce, var for anledningen lagt an for å fornøye de yngste, kommende medlemmer som var innbudt, og høstet som vanlig bifall. Etterpå viste pater Pape noen filmer fra Det hellige land og en journey gjennom Amerika, hvorpå vi skiltes med ønske om fremragende matauk for sommeren, i godt humør utpå natten. — Møtet var besøkt av ca. 40 stk., deriblant 10—12 unge, vordende ynglinger, som vi sikkert ser igjen til høsten.

H. B.

Tønsberg. Et kjent og aktet medlem av vår menighet, hr. Carsten Abrahamsen, fylte den 27. juni 50 år og var i den anledning gjenstand for stor oppmerksomhet. Som født og oppvokst her i byen er han meget populær og etter sin konversjon har han vært en trofast støtte for den katolske Kirke her i byen. Blant annet var han en av de ivrigste da St. Olavs klinikk med det vakre kapell ble reist. Han har på sine mange reiser også fått dyrke sine historiske og kulturelle interesser og er oss alle en «god mann». Vi ønsker ham en lys og velsignet framtid.

is.

TEATERGRUPPEN.

Ved siste oppførelse av «De Nygifte» søndag den 7. juni, avsluttet teatergruppen sitt arbeid for sommerferien. Denne siste oppførelse hadde samlet fullt hus og ble mottatt med en voldsom begeistring, som oppfordret til fornyet oppførelse til høsten.

Det er muligens av interesse å meddele litt om teatergruppens arbeid i vårsemestret.

Etter gruppens egen aften i februar gikk man straks i gang med arbeide på «De Nygifte», og ved siden av tok man for første gang opp stemmebruksundervisning, for å få skolelring av de aktive medlemmers stemmer.

Hver eneste mandag framover fortsatte øvelsene, og etter 15 prøveaftener plus kostymeprøve og generalprøve, ble stykket oppført den 31. mai.

Under arbeidet ble man klar over hvor meget større krav et stykke som dette stiller, men ved de store felles anstrengelser og den interesse som ble lagt for dagen, både fra instruktøren og skuespillernes side, ble resultatet likevel slik at teatergruppen kunde være fornøyd.

Da stemmebrukskurset viste så gode resultater, har man funnet å ville fortsette med dette til høsten, idet gruppen vil oppta dette arbeidsfelt som fast ledd i sin virksomhet.

Stemmebrukskurset ledes av stemmebrukspedagog frk. Adelheide Jørgensen.

Gruppen vil gjerne benytte anledningen til å gjøre oppmerksom på at den er meget interessert i nye aktive medlemmer, både til den direkte opptreden på scenen, og til de forskjellige andre grener av teaterarbeid.

Teatergruppen begynner sitt høstsemester mandag den 31. august.

Sekretæren.

BØNN

*Din ånd o Herre, la meg få,
som kristen vil jeg vandre.
Som du var god mot store, små,
la meg få bli mot andre.*

*At ofre helt med sjel og sinn
og ydmyk alltid være.
Det var ditt liv, o Herre min,
la også meg det lære.*

*O Herre, lær meg du å be,
saktmodig alltid være.
Og la meg alltid på deg se,
at jeg ditt åk kan bære.*

*Din ånd la råde i mitt liv,
i all min ferd hernede.
Tilsist du og i nåde giv
meg himmelrikets glede.*

Karl Stiansen.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. Boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.